

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 167/2018-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. marca 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ladislava Orosza a Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti Private Capital Investments Limited, 83 83 Ducie Street, Manchester, Veľká Británia, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 11 Er 64/2015 z 23. júna 2016, sp. zn. 1 Er 2284/2015 z 27. júna 2016, sp. zn. 6 Er 20/2016 z 19. júla 2016, sp. zn. 6 Er 1111/2015 z 19. júla 2016, sp. zn. 6 Er 543/2015 zo 14. júla 2016, sp. zn. 6 Er 544/2015 zo 14. júla 2016, sp. zn. 1 Er 2277/2015 z 19. júla 2016, sp. zn. 1 Er 4192/2015 z 21. júla 2016, sp. zn. 1 Er 4191/2015 z 19. júla 2016, sp. zn. 1 Er 2283/2015 z 19. júla 2016 a sp. zn. 11 Er 19/2016 z 26. júla 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti Private Capital Investments Limited o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. augusta 2016 doručená sťažnosť spoločnosti Private Capital Investments Limited, 83 83 Ducie Street, Manchester, Veľká Británia (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uzneseniami Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11 Er 64/2015 z 23. júna 2016, sp. zn. 1 Er 2284/2015 z 27. júna 2016, sp. zn. 6 Er 20/2016 z 19. júla 2016, sp. zn. 6 Er 1111/2015 z 19. júla 2016, sp. zn. 6 Er 543/2015 zo 14. júla 2016, sp. zn. 6 Er 544/2015 zo 14. júla 2016, sp. zn. 1 Er 2277/2015 z 19. júla 2016, sp. zn. 1 Er 4192/2015 z 21. júla 2016, sp. zn. 1 Er 4191/2015 z 19. júla 2016, sp. zn. 1 Er 2283/2015 z 19. júla 2016 a sp. zn. 11 Er 19/2016 z 26. júla 2016 (ďalej spolu len „napadnuté uznesenia“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutými uzneseniami okresného súdu boli v exekučných veciach spoločnosti [REDACTED] (ďalej aj „oprávnený“) proti povinným zamietnuté návrhy na zmenu účastníka konania na strane oprávneného a exekúcia bola zastavená. Sťažovateľka tvrdí, že napadnuté uznesenia okresného súdu sú založené na tom, že oprávnený bol ako procesne legitimovaný subjekt povinný doplniť návrh na vykonanie exekúcií bez ohľadu na zmenu hmotnoprávnej vecnej aktívnej legitimácie na sťažovateľku. Okresný súd napadnutými uzneseniami exekúcie zastavil podľa § 243f ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) z dôvodu nedoplnenia návrhu na vykonanie exekúcií na podklade rozhodnutí, ktorými sa priznal nárok zo zmenky, o rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu oprávneného s povinným,

„ktorá povinnosť sa vzťahuje aj na pôvodného oprávneného, zastavil exekúciu podľa § 243f ods. 5 Exekučného poriadku. Súd však neskúmal, či pôvodný oprávnený [REDAKOVANÉ] mal nejaké rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinným, hoci uviedol, že práve [REDAKOVANÉ] mal povinnosť doplniť návrh na vykonanie exekúcie o rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinným podľa § 39 ods. 4 Exekučného poriadku práve na základe § 243f ods. 1 Exekučného poriadku. Pritom však Okresný súd Liptovský Mikuláš zámerne neskúmal, či vôbec tento oprávnený nejaké vlastné vzťahy s povinným má. [REDAKOVANÉ] svoju povinnosť splniť nemohol, pretože žiadne vlastné vzťahy s povinným nemal. Rovnako ani sťažovateľ žiadne vlastné vzťahy s povinným nemal. Z tohto hľadiska je ustanovenie § 39 ods. 4 Exekučného poriadku neaplikovateľné, keďže ide o nesplniteľnú zákonnú povinnosť oznamovať súdu skutočnosti, ktoré neexistujú. Sťažovateľ vo svojich oznámeniach o zmene oprávneného, ktoré súdny exekútor predložil súdu ako návrh na pripustenie zmeny oprávneného uviedol, že žiadne vlastné vzťahy s povinným nemá. Sťažovateľ teda riadne doplnil návrh na vykonanie exekúcie. Vyžadovanie nemožného plnenia a následné zastavenie exekúcie a nepripustenie zmeny oprávneného je hrubým porušením práva na spravodlivý exekučný súdny proces a pre sťažovateľa je súčasne je aj odopretím prístupu k súdu. Pritom je zjavné, že sťažovateľ rovnako žiadne vlastné vzťahy s povinným nemá.“

Sťažovateľka argumentuje tým, že v uvedenej veci bolo potrebné, aby okresný súd uplatnil taký výklad § 39 ods. 4 Exekučného poriadku, ktorý je ústavne konformný a realizovateľný. Právna norma nemôže vyžadovať od oprávneného, aby popisoval a preukazoval vlastné vzťahy s povinným, ak ich nemá, a sankcionovať takýto stav zastavením exekúcie. Bolo povinnosťou okresného súdu uprednostniť ústavne konformný výklad, teda neaplikovať § 39 ods. 4 Exekučného poriadku, ak oprávnený nemá vlastné vzťahy s povinným. Zmyslom tohto ustanovenia totiž je, aby tí oprávnení, ktorí vlastné vzťahy s povinným majú, ich popisali. Pri nemožnom plnení platí, že nie je daná povinnosť plniť (*nemo ultra posse obligatur*).

Sťažovateľka tiež uvádza, že „prostriedok nápravy zavedený novelou č. 438/2015 Z. z. do Občianskeho súdneho poriadku do § 228 ods. 1 písm. g)...

je regulovaný od 01. 7. 2016 v § 3 zákona č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa netýka zastavenia exekúcie z dôvodu nedoplnenia návrhu na vykonanie exekúcie podľa § 243f ods. 5 Exekučného poriadku, ale iba v prípade zastavenia exekúcie podľa § 243f ods. 6 Exekučného poriadku v spojitosti s § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku.“.

V tejto súvislosti sťažovateľka odôvodňuje porušenie základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu definitívnou stratou nádeje na zhmotnenie jej pohľadávok z dôvodu, že „*tieto... už nie je možné ďalej vymáhať v obnovenom konaní, keďže to je umožnené iba v prípade zastavenia exekúcie podľa § 243f ods. 6 v spojení s § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku, a nie v prípade zastavenia exekúcie podľa § 243f ods. 5 Exekučného poriadku pre nedoplnenie návrhu na vykonanie exekúcie“.*

V petite sťažnosti sťažovateľka ústavnému súdu navrhuje, aby vyslovil porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými uzneseniami okresného súdu, zrušil napadnuté uznesenia okresného súdu a vrátil ich okresnému súdu na ďalšie konania a priznal jej úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade,

ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal sťažnosť z hľadiska toho, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú.

Okresný súd v napadnutých uzneseniach citoval § 243f ods. 1, 3, 4 a 5, § 39 ods. 4 Exekučného poriadku a druhú vetu § 17 ods. 1 a § 17 ods. 2 zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov a uviedol:

„Zákonom č. 438/2015 Z. z. došlo s účinnosťou od 23. 12. 2015 k novelizácii Exekučného poriadku, ktorá sa týkala vymáhania nárokov zo zmenky proti povinným, ktorí sú fyzickými osobami. Podľa novej právnej úpravy je oprávnený povinný opísať v návrhu na vykonanie exekúcie aj rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu s povinným a pripojiť dôkazy osvedčujúce tieto skutočnosti; túto povinnosť má aj indosatár. Predmetnou novelou bolo doplnené tiež prechodné ustanovenie § 243f Exekučného poriadku, ktoré vyžaduje, aby uvedené skutočnosti boli doplnené aj v už začatých exekúciách, a to do 30 dní od účinnosti zákona č. 438/2015 Z. z. Pre už začaté exekúcie, v ktorých sa vymáha právo zo zmenky proti povinnému, ktorý je fyzickou osobou, platí dňom účinnosti predmetnej novely ex lege odklad exekúcie (§ 243f ods. 3 Exekučného poriadku), s tým, že pokiaľ nebudú v lehote 30 dní doplnené (§ 243f ods. 5 Exekučného poriadku), je súd povinný tieto exekúcie zastaviť.“

Okresný súd v napadnutých uzneseniach následne poukázal na to, že v špecifikovaných exekúciách sa vymáhalo právo zo zmenky proti povinným, ktorí boli fyzickými osobami. Uviedol, že 20. januára 2016 sťažovateľka podala súdnemu exekútorovi oznámenie o zmene oprávnenej a doplnenie návrhu na vykonanie exekúcie podľa § 243f ods. 1 Exekučného poriadku. Sťažovateľka ako postupník uviedla, že nadobudla

pohľadávky s príslušenstvom proti povinným na základe rámcovej zmluvy o postúpení judikovaných pohľadávok z 23. decembra 2015 s tým, že podľa nej nedošlo k naplneniu podmienok aplikácie § 243f ods. 1 Exekučného poriadku, keďže nemá vlastný vzťah s povinnými, nie je originálnym majiteľom zmenky ani jej indosatárom.

Na tomto základe okresný súd v napadnutých uzneseniach v podstatnom uviedol tieto právne závery:

„Po preskúmaní súdneho spisu, exekučného titulu a doplnenia predloženého postupníkom došiel súd k záveru, že na predmetnú exekučnú vec sa vzťahuje ustanovenie § 243f Exekučného poriadku v spojení s § 39 ods. 4 Exekučného poriadku. To, či postupník má alebo nemá vlastný vzťah s povinnou a či je povinný predložiť doplnenie v zmysle § 39 ods. 4 Exekučného poriadku, nie je pre posúdenie veci rozhodujúce. Oprávneným v predmetnej exekučnej veci totiž nie je postupník, ale obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], na ktorú sa nepochybne vzťahujú povinnosti podľa spomínaných ustanovení, pričom z odôvodnenia exekučného titulu vyplýva, že oprávnená podložila svoje práva v základnom súdnom konaní zmenkou, ktorú nadobudla indosamentom. Oprávnená tak bola povinná splniť povinnosť uloženú zákonom č. 438/2015 Z. z. a doplniť návrh na vykonanie exekúcie opísaním rozhodujúcich skutočností týkajúcich sa vlastného vzťahu s povinnou a pripojiť dôkazy, ktoré tieto skutočnosti osvedčujú.

Oprávnená, ktorá je účastníčkou konania až do právoplatného rozhodnutia exekučného súdu o zmene účastníka na strane oprávnenej podľa § 37 ods. 3 Exekučného poriadku, si svoju zákonnú povinnosť doposiaľ nesplnila. Samotným doručením oznámenia o postúpení vymáhanej pohľadávky sa postupník nestáva účastníkom v exekúcii.

Podanie postupníka neobsahuje skutočnosti podľa § 39 ods. 4 Exekučného poriadku, keď sa len obmedzuje na konštatovanie, že súdne konanie prebehlo spravodlivo a že aplikácia ustanovenia § 243f Exekučného poriadku vlastne vôbec nie je namieste. Ani skutočnosť, že vymáhaná pohľadávka bola postúpená, nebráni splneniu si zákonnej povinnosti oprávnenej. Účinnosťou zákona č. 438/2015 Z. z. došlo ex lege k odkladu exekúcii, pričom exekučný súd bol povinný prednostne posúdiť, či si oprávnená riadne a včas splnila svoju zákonnú povinnosť doplniť návrh na vykonanie exekúcie a následne rozhodnúť o pokračovaní v exekúcii, resp. o zastavení exekúcie. Iba v prípade pokračovania

v exekúcii je možné rozhodovať o iných procesných návrhoch, vrátane návrhu na zmenu účastníka konania. Samotné poukázanie na exekučný titul bez akéhokoľvek opísania rozhodujúcich skutočností týkajúcich sa vlastného vzťahu oprávneného s povinnou a bez predloženia listinných dôkazov (najmä zmluvy, z ktorej vzniklo právo oprávnenej), nespĺňa náležitosti doplnenia tak ako to má na zreteli ustanovenie § 39 ods. 4 Exekučného poriadku. Navyiac, z odôvodnenia exekučného titulu vyplýva, že nie je pravdivé tvrdenie postupníka o tom, že súd rozhodol na základe záveru, že v právnom vzťahu, ktorý bol zabezpečený zmenkou, neboli zistené žiadne neprijateľné zmluvné podmienky, obmedzenie alebo prípustnosť použitia zmenky alebo rozpor s dobrými mravmi. Súd vychádzajúc z právneho názoru Krajského súdu v Žiline vôbec neposudzoval vec v medziach spotrebiteľského práva, ale na základe právneho posúdenia veci odvolacím súdom len v nadväznosti na právnu úpravu zákona zmenkového a šekového. Práve spomínaná novela Exekučného poriadku mala zabezpečiť, aby bola zabezpečená súdna kontrola dodržania spotrebiteľských právnych predpisov v zmenkových vzťahoch. K tomu teda smeruje zákonná povinnosť oprávnenej na opísanie rozhodujúcich skutočností týkajúcich sa vlastného vzťahu s povinnou, pričom povinnosťou oprávnenej je aj pripojiť dôkazy, ktoré tieto skutočnosti osvedčujú.

Oprávnená si svoju povinnosť nespĺnila, ale v deň účinnosti zákona č. 438/2015 Z. z. postúpila pohľadávku na postupníka (subjekt, ktorý podľa portálu www.companieshousedata.co.uk sídli na adrese spolu s ďalšími 25 obchodnými spoločnosťami), z ktorého vyjadrenia je nesporné, že oprávnená ako ani postupník nemajú v úmysle splniť si svoju zákonnú povinnosť. Odôvodnenie oznámenia o zmene oprávnenej, predovšetkým zdôraznenie skutočnosti, že podľa ich právneho názoru sa na postupníka nevzťahuje predmetná novela z dôvodu, že postupník nemá žiadny vlastný vzťah s povinnou, nasvedčuje tomu, že úmyslom oprávnenej bolo obísť zákonnú úpravu a súd nemôže takémuto postupu poskytnúť právnu ochranu len formalistickým výkladom ustanovenia bez toho, aby zbral na zreteľ samotný účel spomínanej novely. Je nelogické predpokladať, že by zákonodarca stanovil povinnosť opísať skutočnosti ohľadne vzťahu s povinnou aj oprávnenému, ktorý svoje právo preukazuje nepretržitým radom indosamentov, pričom oprávnení, ktorí by zmluvou o postúpení pohľadávok nadobudli judikovanú pohľadávku, by už takúto povinnosť nemali.

Vzhľadom na to, že návrh na vykonanie exekúcie nebol v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami v určenej lehote zo strany oprávnenej a ani zo strany postupníka riadne doplnený, súd exekúciu podľa § 243f ods. 5 Exekučného poriadku zastavil.

Pokiaľ postupník predložil rozhodnutia iných súdov, ktoré vo veci predmetného oprávneného rozhodli o pokračovaní v exekúcii, tunajší súd poukazuje predovšetkým na to, že tieto rozhodnutia súdov rovnakého stupňa preň nie sú právne záväzné a ide tiež o rozhodnutia bez vyznačenej doložky právoplatnosti. Napokon tieto rozhodnutia sú vytrhnuté z kontextu, a nemožno im preto priznať ani potrebnú argumentačnú silu. Tunajšiemu súdu nie je známe, aký bol obsah spisov dotknutých súdov, aký bol výrok a odôvodnenie exekučných titulov, ani ďalšie okolnosti, za ktorých boli tieto rozhodnutia vydané.

Súd bol povinný sa prednostne zaoberať otázkou pokračovania v exekúcii, resp. zastavenia exekúcie, až po vyriešení tejto otázky mohol prikročiť k rozhodnutiu o podanom návrhu na pripustenie zmeny účastníka konania na strane oprávnenej. Nakoľko návrh nebol riadne doplnený a súd exekúciu zastavil, v nadväznosti na tento výrok nepripustil zmenu účastníka konania na strane oprávnenej.“

Ústavný súd po preskúmaní právnych záverov okresného súdu v napadnutých uzneseniach, na základe ktorých exekúcie zastavil a nepripustil zmenu účastníka konania – oprávneného, dospel k záveru, že tieto právne závery sú logické, rešpektujú účel príslušných ustanovení Exekučného poriadku a nie sú arbitrárne. Právne závery okresného súdu v napadnutých uzneseniach možno vnímať ako jedno z možných a ústavne akceptovateľných riešení uvedenej procesnej situácie v špecifikovaných exekučných konaniach. Odôvodnenia napadnutých uznesení okresného súdu sú dostatočným podkladom pre výroky o zastavení exekúcií a o nepripustení zmeny oprávneného, takto právne závery okresného súdu nie sú zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne udržateľné.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedených veciach stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2018